

NARODNA STRAŽA

UREĐNIK: DR. ANTE DULIBIĆ
KORISNIČKA UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 300.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 32.

Šibenik, 12. kolovoza 1922.

God. II.

Slavlje onih, koji dolaze...

V. — Ovih dana koracat će ulicama Brna tisuće kršćanskih vitezova u orlovskim odorama i nepregledne mase naroda iz cijele čehoslovačke republike. Na ovaj sveorlovski tabor doći će posebnim vlakovima i u velikom broju predstavnici katoličkih udruženja gotovo iz cijele Evrope, tako da će Brno biti pozorištem slavenske, a i opće međunarodne katoličke manifestacije. Uz orlovske odore isticat će se svojom slikovitošću čehoslovačke, jugoslavenske i poljske narodne nošnje. Jugoslavenska Orlovska Sveza uzvraća posjet Čehoslovačkom Orlu, koji je 1920. u znatnom broju dohrla na prvi slavenski orlovski tabor u Mariboru. Jugoslaveni će na ovom taboru biti dostojno zastupani, jer je u Brno otputovalo 1200 izletnika posebnim vlakom.

Na tabor dolaze Francuzi, Belgijanci, Englezi, Nizozemci, Švicari i drugi narodi Evrope posebnim vlakovima. Iz Amerike dolazi preko 400 katoličkih Sokolova, udruženih u „Katolička Jednota Sokol“, te brojne deputacije poljskih katoličkih sokolova.

U počasnom predsjedništvu Orlovskog tabora u Brnu nalaze se najodličniji muževi i vode katolika iz raznih evropskih država. Jugoslavija je u počasnom predsjedništvu zastupana sa četiri člana: biskupi dr. Jeglič i dr. Bauer, zatim dr. Korošec i predsjednik Jugoslavenske Orlovske Sveze dr. Vendelin Megler. Među francuskim članovima ističemo ime odlučnog katolika i generalisimusa francuske vojske maršala Focha.

Svečanost je započela pred nekoliko dana impozantnim nastupom orlovskog podmlatka, koji je Brnu dao vidljiv dokaz razvoja orlovske misli. Oni su u ulice Brna unijeli veselje, mladost i pjesmu: Kršćanskim roditeljima Brna navirale su suze na oči gledajući dirljivu manifestaciju katoličke omladine, manifestaciju onih, koji dolaze..., manifestaciju onih, koji će da sutra izvrše misijku kršćanskog preporoda u čehoslovačkom narodu.

Za vježbe izgrađen je veličanstveni i prekrasni orlovski stadion sa glavnom i pobožnim tribinama, u koje će moći da se smjeste preko 100.000 gledalaca. Glavna tribina je 138 m duga, 17 široka, a 11 visoka, nad njom je 16 m visoki most za načelnika. Pobožne tribine protežu se u 200 m duljine. Podignuta su dva paviljona za glazbu, svaki za 90 glazbenika. Osim toga su tu bolnica, garderoba za 11.000 osoba prostorije za gospodarsku i obrtničku izložbu, pisarne, prodavaonice itd. Stadion ima svoju elektriku, vodovod, vatrogasce, poštu s telefonom. Ulaz je pod počasnom tribinom, kuda će ulaziti vježbači po 32 u redu u slikovitom nastupanju. Za ukras tribina ima 30 kilometara vijenaca i mnoštvo ogromnih i manjih zastava.

Na taboru će biti 40 glazba, 10 fanfara i nekoliko tamburaških zborova iz Jugoslavije. Svečanosti će trajati punih 5 dana.

Čehoslovačka je vlada u svemu pri ruci vodstvu sveorlovskog tabora. Učesnici uživaju sve pogodnosti, koje može da pruži država, a vojna je vlast osim drugih pogodnosti stavila izletnicima na raspolaganje i jedno avijatičko odijeljenje. Česti su kulturni narod, pa nije ni čudo, što je njihova državna vlast tolerantna i objektivna prema svim gimnastičkim organizacijama, dajući im jednake pogodnosti. Ona zna, da bi eventualna šikanacija samo škodila ugledu i časti čehoslovačke države u inostranstvu. Učesnici iz inostranstva ponijet će sobom samo ugodne dojmove iz Brna, te će tako vlast visoko dići prestiž čehoslovačke republike, u kojoj ima preko 120.000 organizovanih Orlova.

Uporedimo li postupak čehoslovačke vlade s postupkom naše vlade prema katoličkim gimnastičkim organizacijama, uvidjet ćemo golemu razliku. Dok je čehoslovačka vlada nepristrana i objektivna, dotle naša čini sve moguće zapreke i nema odvaznosti, da obuzda razne terorističke organizacije, te tako omogući miran i slobodan razvoj orlovskog pokreta u Jugoslaviji. Naša vlast dozvoljava, da razni teroristi, na očigled stranih uglednih kulturnih radnika i novinara, napadaju javno članove orlovske organizacije. To sigurno ne će koristiti ugledu naše države u inostranstvu. Nepristrani, jednaki i objektivni postupak vlasti prema svim gimnastičkim organizacijama, koristit će ne samo ugledu, nego i konsolidaciji prilika u državi. Kao primjer spominjemo postupak čehoslovačke vlade.

Veliko je značenje ovog sveorlovskog tabora. U vrijeme opće moralne pokvarenosti i surovog materializma potrebna je jaka duhovna obnova svijeta, i katolici svih zemalja ozbiljno su shvatili ideju ove obnove. Orlovska ideja ne obuhvata samo tjelesnu vježbu i paradu. Cilj joj je svestrani uzgoj, poglavito uzgoj uma i srca na osnovi kršćanskih načela, da tako u narodu sačuva sve moralne vrednote, te izgradi moćnu zgradu kršćanske kulture. Orlovska ideja nosi sobom kršćanski idealizam, misao povratka kršćanstvu, misao slavenskog bratstva i uzajamnosti, te misao međunarodnog kršćanskog solidarizma. Nosi sobom ljubav, a ne mržnju, pravdu protiv nepravde, slobodu protiv bezakonja i nasilja.

Tabor u Brnu bit će trijumf orlovske misli. On će i Jugoslavenskoj Orlovskoj Svezi dati novog poleta i snage za razvitak i proširenje orlovskog pokreta u Jugoslaviji.

Orlovske će zastave smjelo lepr-

šati ulicama Brna. Sinovi sunca i svijetla ponosno će dignuti svoja čela. Uz svirku orlovskih himni i koračnica razlijegat će se zvonki pozdravi: Zdarž Buh! — Bog živi!

Prateći srcem i duhom dane orlovskog slavlja u Brnu, iskreno pozdravljamo kršćanske vitezove orlovskim pozdravom:

Bog živi!

Za prehranu gladne Dalmacije.

Zaključak Vodstva HPS. i pismo Predsjedništvu Zadrugnog Saveza.

GOSPODINE PREDSEDNICE!

Sa sviju strana Dalmacije ne prestaju nam dolaziti alarmantne vijesti o zdvojnim prilikama prehrane zbog ovogodišnje suše, kakve narod ne pamti. Ljudi naviještaju pravu katastrofu gladi.

Pošto smo uvjereni, da je opći očajni vapaj naroda nažalost utemeljen na krutoj realnosti i pošto bi po iskustvu prošlih godina pomoć mogla da zakasni, ako se navrijeme sve ne poduzme, da se skrajnje zlo spriječi, slobodni smo u ime Predsjedništva Hrvatske Pučke Stranke zamoliti to Predsjedništvo, da izvolite preuzeti inicijativu za hitni saziv jednog pokrajinskog sastanka, na kojem će se raspraviti stanje prehrane u pokrajini i mjere potrebne za obezbjeđenje prehrane.

Posašem mnijenju taj sastanak imao bi se držati što prije, svakako prije jesetve, i na isti imalo bi se pozvati predstavničke zadruga, općina, političkih stranaka, pokrajinske narodne poslanike, Pokrajinsku upravu i zanimana ministarstva.

Cijenismo shodnim, da zamolimo Vas za inicijativu u ovom pitanju, pošto je Zadrugni Savez naša najjača gospodarska organizacija u pokrajini i za ovu inicijativu najpodesniji.

Molimo, da nam što prije izvolite saopćiti, da li ste voljni poraditi u gornjem smislu. Sa odličnim poštovanjem

za Predsjedništvo H. P. S.:
Split, 6. kolovoza 1922.

Dr. Ante DULIBIĆ.
Don J. VODANOVIĆ.

NAŠE OPĆINE.

Puk je naš otac...
Tommaso.

Demokracija je grčka riječ i znači: vlast puka. U puku je dostojanstvo i čast; iz puka izvire sva vlast; dobrostanje puka je cilj svakoga javnog rada. To su ukoliko temelji demokracije.

Kod nas šačica inteligencije, nevidene umišljenosti, proglasila se ništa manje nego strankom, koju prozva demokratskom. Naši demokrati, koji ne priznaju pravo puku, da vlada i u svojim stvarima odlučuje, tim su samo profanirali jedno ime i načela, koja su najveći umnici svijeta propovijedali, za ista se borili i stradali. Tako je za njih puk? To su oni! Puk nije sposoban, kažu oni, da upravlja preko svojih izabranih pouzdanika. Treba mu tutorstva silne gospode demokrata, kojima sav puk mora da služi, da robuje i opstanak im omogućiti.

Da su takvi naši demokrati, najbolje dokazuje — ako još dokaza treba — njihovo držanje u pitanju općina i općinskih izbora. O tim pitanjima su gospoda izložili svoje stanovište u svom „Demokratu“ od 28. pr. mj. člankom „O našim općinama“. Što tu pišu, tako je natražnjačko i činički pisano, da se čovjek mora da zgraža, kako u današnje napredno doba može nešto takva izaći iz pera jednog intelektualca.

„Demokrat“ najprije priznaje, da se naše općine nalaze u krizi ili možda u katastrofi. To je ono, što mi ovdavna uvidjismo. Komesarijati na našim općinama glavni su uzrok svoj narodnoj nevolji, koja svakako tišti. Stoga smo

tražili, da to abnormalno stanje, ta narodna nesreća i sramota jednom prestane. Tražili smo, da se provedu izbori i općine povjere ljudima, izabranim od puka, koji uživaju njegovo povjerenje, poznaju njegove potrebe i imaju smisla i ljubavi, da porade za njegovo dobro.

„Demokrat“ naprotiv je uvjeren, da se ova „kriza ili možda katastrofa naših općina“ može ukloniti — **produženjem komesarijata na općinama!** Traže preustrojstvo općinske uprave. Traže, da se uvedu u općine **državni činovnici**, „da kontroliraju u ime države rad izabranih upravitelja.“ Kroz to traže, da ostanu komesarijati, pojačani većim brojem ljudi, imenovanih od demokratske vlade.

„Demokratu“ je naš općinski ustav preliberalan. Da je to kazao netko drugi, bio bi kamenovan. Dakle nije mu dosta državni nadzor nad općinama; nije dosta pravo vlade, da obustavlja i ukida odluke općinske vlasti; nije dosta, što vlada mora da odobri općinske proračune; nije dosta, što je općina vladi podložna poput slugu u poslima povjerenog joj djelokruga; nije dosta, što vlada ima pravo pridržaja općinskog novca kod potreznog ureda za ispunjenje općinskih obaveza; nijesu dostatne sve moguće šikanacije, kojima su naše općine i inače izložene. Sve ovo nam je darovala austrijska vlada. No gospodi demokratskoj sve to nije dosta. To je, oni kažu, **široka autonomija**, koja danas u nacionalnoj državi **nema smisla**. Nju treba još više ograničiti i sasvim uti.

Ovo stanovništvo demokrata treba da puk dobro zapamti. Oni bi htjeli oteći narodu i zadnju zaštitu, koju mu općinska vlast može da pruži, i bez koje bi puk upao u gotovo ropstvo šačice pohlepkih ljudi, lišenih svake moralne svijesti, ljudi bez srca i ljubavi za njegovo dobro.

Gospodi demokratskoj strašno za udara i naš novi općinski izborni zakon, za koji su se naši ljudi u Narodnoj Skupštini borili evo ima godinu i po i u toj borbi su bili poduprti od cijeloga naroda.

„Demokrat“ kaže, da u novom zakonu „ima doduše nešto dobra, a to je proporcija, to jest mogućnost, da svaka jača struja bude u općini zastupana“. Dakle gospoda ne nalaze u zakonu nego nešto dobra u proporciji. Mi naprotiv nalazimo još jedno veće dobro, a to je opće, jednako i tajno pravo glasa. Ovo im je ona neman, što gospodu toliko muči, da je od muke prešućuju. No ovo je za nas velika narodna stečevina, koju je naša mlada država darovala narodu, a narod će je znati i valjano upotrijebiti.

biti i braniti proti svim nasiljima, što ih gospoda pripremaju.

Naše općine i puk s njima nalaze se zbilja zbog komesarijata u katastrofi. „Demokrat“ pripisuje ovo užasno stanje onim prilikama, u kojima se odavna razvijao općinski život. Dakle nije kriv nemar i nehajstvo komesara, nije kriva njihova nesposobnost; nije krivo nepoznavanje prilika i potreba naroda; nije krivo pomanjkanje svake ljubavi za rad oko promicanja pučkog blagostanja; nije krivo ono pusto strančarstvo, što ga komesari tjeraju do bjelna... Ne, krivi su ljudi i prilike od 60 godina amo! Ovo je tako jaka obrana općinskih demokratskih komesarijata, da sve mora da popada od smijeha.

Novi izborni zakon pruža mogućnost i jamstvo, da će naše općine krenuti pravom stazom. Zašto je taj zakon zazoran demokratima? Po prvom izboru zakonu su bogataši prema porezu, što su ga plaćali, bili u mnogim općinama gospodari. Evo, sad to prestaje. Sada će puk biti gospodar u svojoj općinskoj kući. Zato gospoda demokratska liju suze...

pošto se u istom članu 17. govori: „... uslovljavajući, da će gornji ugovor biti u kratkom vremenu ponovo potpisan u New-Yorku od strane bankara i poslanika kraljevine, poslije čega će taj novo potpisani dokument zamijeniti ovaj dokument“. Ovdje je jasno, da će za ovaj drugi ugovor važiti zakoni Sjedinjenih Država. Pošto se tvrdi, da su svi ugovaratelji jedno pravno lice, i da je ovo sve faktično jedan posao, pitanje je, kako će se sporovi riješavati na temelju različitih zakonodavstva! Dakle u kratko iz svega zaključujem, da ovo sve nije jedan realan posao; da se u ugovorima nastoji izbjeći odgovornosti; da su pobrkani odnosi prava i dužnosti ugovaratelja. Kad imamo uvjerenje, gospodo, da je ovo sve jedan posao, i da imamo jednog ugovaratelja pred sobom, a s druge strane kad vidimo, kako su formalno sastavljeni ovi ugovori i kako su uloge podijeljene, onda nam se nameće i drugo uvjerenje, da ovo nije realan posao, nego prividan i da nitko nama ne jamči, da će se ispuniti obaveze prema nama, sve i kad bi se moglo kazati, da su zajmodavci uzeli kakvu obavezu na sebe, jer iz ugovora vidimo, da je svaka obaveza sa strane zajmodavaca prema nama potpuno isključena.

Zajam nije sad potreban.

Ostavljajući tu formalnu stranu, dozvolite mi, da nešto kažem o samom zajmu. Kaže se: zajam je potreban i zajam je koristan. Ni jedno ni drugo ne stoji. Da li je zajam danas potreban? U glavnom ovaj se zajam zaključuje u svrhu izgradnje Jadranske željeznice. Nitko nije oduševljeniji, da se sagradi Jadranska željeznica, nego ja, ali prilike finansijske i ekonomske, u kojima se nalazimo, ne dopuštaju našoj državi, da u ovako kritičnoj finansijskoj situaciji zaključuje ovako težak zajam, i ja držim, da se mi možemo strpiti što se tiče građenja Jadranske željeznice godinu pa i dvije. Od 100 milijuna dolara za Jadransku željeznicu ima da se potroši nominalnih 10 milijuna dolara. Ja smatram, da ako mi čekamo godinu ili dvije i odmah ne gradimo ovu prugu, ne će biti propasti od toga za nikoga. Ako se za to vrijeme popravi finansijska situacija, onda ćemo sagraditi lakše ovu prugu. Ako se situacija pogorša, onda nam ne vrijedi ni ovaj ugovor, jer zajmodavci nijesu dužni da nam dadu zajam, i ne će nam ga dati, ako se pogoršaju prilike finansijskog tržišta.

Hoće li nam dati zajam ili ne, to je prepušteno samo njihovom nahođenju. Oni sami inaju da presude, da li je situacija finansijska takva, da je umjesno ili neumjesno ostvarenje zajma, i nitko nema prava da ih u tome kontrolira. To je dakle što se tiče Jadranske željeznice, i ja mislim nema, gospodo, nijednog između nas, koji se ne bi mogao složiti sa mnom, da bi se moglo za godinu ili dvije pričekati sa građenjem iste.

Sad da pređem na drugo pitanje: da li treba ovaj zajam zaključiti zbog popravka sadašnjeg željezničkog saobraćaja. Zaista željeznički saobraćaj treba da se hitno popravi. Zato je iz ove prve sume od 25, 000,000 dolara, što bismo sad primili, određena svota od 7 milijuna dolara za popravku našega saobraćaja. Mi od ovoga zajma od 25, 000,000 dolara dobijamo nominalnih 15 milijuna za opće državne potrebe. Vi znate, da ćemo izgubiti na tečaju 2 milijuna, tako da će nam ostati 13 milijuna; od tih 13 milijuna moramo dati za kamate prve godine 2 milijuna dolara, i to je dakle izgubljeno. Od cijele sume ostaje

nam čistih oko 11 milijuna dolara, jer će se morati odbiti još neke troškove.

Pretpostavimo zbilja, da dobijemo 11 milijuna dolara, onda bi se već po programu gosp. Ministra financija, koji je iznio u Financijskom Odboru, 4 milijuna dolara imalo utrošiti na bolnice, cešte, škole i drugo, a samo 7 milijuna dolara za popravku saobraćaja, t. j. za ono, zašto je u prvom redu ovaj zajam i zaključen. Nuzgredno napominjem, da nam ni u tom pogledu ovaj zajam nije povoljan, ali vam iskreno kažem, da po svemu, što sam mogao doznati, nijesu ni druge ponude apsolutno povoljnije od ove. Moje je mišljenje, da se nitko ne bi mogao da zagrije ni za ovu ponudu, a ni za druge. Ali da se vratim na predmet.

Mi ćemo dobiti za popravku saobraćaja 7 milijuna dolara, a to mora da bude utrošeno što je moguće prije, jer je to stvar, koja ne trpi odlaganje. 7 milijuna dolara prema današnjem tečaju znači 560 milijuna dinara, i to je sva suma, koju ćemo dobiti za hitne potrebe i radi koje zapravo zaključujemo ovaj težak posao, koji predstavlja jednu silnu hitnost na sav naš ekonomski i finansijski život. A ja tvrdim, da mi nijesmo pali na tako tanke i niske grane, da kao država ne bismo mogli doći do ovoga iznosa od 560 milijuna dinara jednim unutrašnjim zajmom, pa makar i prisilnim. (Odobranje i glašovi: Tako je!) Zato sam rekao, da po mome dubokom uvjerenju ovaj zajam nije tako potreban, jer bismo mogli najveće i najhitnije potrebe i bez njega da zadovoljimo.

(Svršit će se.)

E, pa bilo beričetno!

„Svi su, svi su, al ko Krstelj nisu — Svi su, svi su, al ko Pribac nisu!“ Tako bi zapravo mogao biti naslov ugovornika u prošlom broju „Demokrata“. Molim vas: preparandija u Šibeniku je „samo uspjeh rada ljudi iz demokratske stranke!“ „Nitko drugi nema zasluge! Nitko drugi nije se za to zauzimao, nitko drugi nije o tome pisao! Samo neznaćice i zlobnici mogu nabaćiti ovakvu tvrdnju. Govori se o kolosalnom uspjehu ove policajsamohvala. Govori se, da će se čitav Šibenik upisati u „demokratsku“ stranku. E, pa bilo beričetno!

Govorilo se ovih dana, da će Orjuna početi na Soču, da oslobodi braću i da će tako izvjesiti jugoslavensku zastavu. Međutim pretila se prošle nedjelje Šibenikom papirnata „Soča“, koja se odlikuje divnim stilom, čistim književnim jezikom, frazeologijom: „crnih vrana“, „crnih kavčica“, „divljih i crnih koza“, „gamadi“, „crne internacionale“, „lupeža i lupeštine“, „crnih izroda i bage“, „nitkova“, „laži i bezobraznosti“ i „bjutavah klosetnih novina“. Slučajeva batinjara nije bilo u našoj državi, a žrtvama Rapalla kriv je Trumbić! Tako zašumi „Soča“! Jedino rubrika „Poruke mladih Jugoslavena“ uvelike konkuriše Bačinim letalicama! Kad se još istaknu kuhinjske pouke i savjeti domaćicama ispričali smo čitav sadržaj „Soče“.

Govorilo se, da će Orjuna prirediti 6. ov. mj. predavanje u „Državnom Domu“, a to su nagovijestili i plakati. Govori se međutim, da predavanje nije uopće bilo i da su samo bile prosvjetrene prostorije. Da nije predavač slučajno zaspao?

Sjednici odbora za narodno prosvjećivanje prisustvuje i jedan direktor srednje škole. On je dakako s udivlje-

Protiv državnog zajma.

(Govor nar. poslanika dra Ante Dulibića, izrečen u Narodnoj Skupštini 20. jula 1922. godine.)

(Nastavak.)

Treći ugovaratelj.

Ni to nije sve. Nemamo posla samo sa dva lica. U ovome drugom ugovoru opaža se još jedna anomalija: stvara se jedan treći ugovaratelj. Po čl. 8. ovoga drugog ugovora bankari se pretvaraju u „finansijske agente“. Pravi ugovaratelji, bankari, stavljeni su nekako naprama ovim finansijskim agentima tako, da su u ovom drugom ugovoru „finansijski agenti“ jedno, a „bankari“ su drugo. (Ministar dr. Kumanudi: Vrše dva razna posla.) Ne, ja ne govorim o tome, nego govorim o njima kao pravnim licima. Bankari su jedno, kažem, a finansijski agenti su drugo. Bler i društvo su, recimo, banka, a opet Bler et comp. su finansijski agenti. Samo da vidite to po jednom primjeru. (Marković: Dulibić sudija, Dulibić narodni poslanik. Smijeh!) Ne to nije tako, ja sam uvijek jedna osoba. Uzmite dakla čl. 6. ovoga drugog ugovora, pa ćete vidjeti, da stoji: „Vlada će naknaditi štete i zaštititi bankare i finansijske agente itd.“, dakle: vlada će zaštititi bankare i finansijske agente, što znači, da bankari i finansijski agenti nijesu jedno te isto lice, a Dulibić poslanik i Dulibić sudija je jedno te isto lice. (Nastaje prigovaranje.) Uzmite čl. 9., tu stoji (čita): „Ni bankari, ni finansijski agenti ne će biti odgovorni“ — dakle opet dva lica. No najljepše je to u jednom trećem članu, čini mi se u čl. 8. Tu vam stoji doslovno ovako: „Bankari pristaju, da finansijski agenti najpovoljnije po vladu pozajmljuju spomenute sume itd.“ — Dakle, bankari pristaju, da finansijski agenti nešto učine. To bi isto bilo, kao da Bler et comp. pristaje, da Bler et comp. nešto učini. Ako to može da razumije koji pravnik, onda neka se javi. (Ministar dr. Kumanudi: To je razumljivo!) Ako su zbilja jedno lice, onda ne treba spominjati bankare kao nešto različito od finansijskih agenata, nego treba nazivati ugovaratelja vazda jednim te istim imenom, i onda se samo sa jednim članom može da kaže, da bankari mogu postavljati finansijske agente. Ali tada banke odgovaraju, dok ovako, ako finansijski agenti nešto pogriješe, a vi ste s njima posebno ugovorili, vi ne možete tražiti, da banke odgovaraju, pošto odgovaraju samo finansijski agenti kao fizična lica.

Gdje su zaključeni ugovori?

Još je jedno zamjerno u ovim ugovorima. U svakom ugovoru vazda igra važnu ulogu „forum contractus“ t. j. mjesto zaključenja ugovora. Molim vas, kažite mi, u kojem mjestu je zaključen prvi ugovor, a u kome je mjestu zaključen drugi ugovor? Mjesto, gdje je jedan ugovor zaključen, ima svojih pravnih posljedica i što se tiče sudbenosti i što se tiče zakonodavstva i tumačenja samoga ugovora. To nije jedno cjepidlačenje, nego stvar jako važna. Po onome, što ja mogu iz ugovora razabrati, stvar stoji ovako: Na kraju prvog ugovora rečeno je ovo (čita): „Napisano u dva primjerka u Gernezeju, britanskom ostrvu, i u Beogradu“. Sada vas ja pitam, koje je mjesto, gdje je ugovor zaključen, da li je on zaključen u Beogradu ili u Gernezeju, ikako se to ima da shvati. Ima raznih ugovora, koji su zaključeni na dva mjesta, to može da bude, ali se onda čisto i bistro kaže, gdje su pojedini dijelovi ugovora zaključeni. Ovdje se kaže, da je jedan te isti ugovor zaključen i u Gernezeju i u Beogradu. Ja bih želio, da mi se da odmah jedno tumačenje, da se zna, čija će sudbenost važiti: hoće li vrijediti zakoni Engleske ili će vrijediti zakoni naše države. I arbitrer, koji se ovdje predviđa, mora da tumači pravne odredbe; on mora da zna, po kome zakonu i po kojim odredbama ima da eventualni spor presuđuje. No niti taj arbitrer ne će znati, koji zakoni vrijede za tumačenje ovoga ugovora. (Ministar financija: U Gernezeju važe engleski zakoni!) Pravnik mora ipak da nade neki izlaz iz ove situacije i njemu ne će ostati drugo, nego da se drži sudbenosti društva, koje je zaključilo zajam. Ono ima sjedište u Gernezeju, i tako će se tumačiti ovaj ugovor po zakonima englskim, dotično gernezejskim, ako samo ima kakvo posebno zakonodavstvo.

Pređimo sad na drugi ugovor, datiran 5 juna 1922. god. Na kraju ovoga ugovora rečeno je: „P. t. p. ano u dva primjerka u Beogradu“. E, dobro, ako je potpisan u Beogradu, znači, da je ovdje zaključen; onda možemo reći, da je mjesto ugovora Beograd. No nije ni to tako, jer ovaj ugovor, što je pred nama, ne će važiti,

njem govorio, kako nova država silno radi i brine se oko prosvjetnog napretka. Kao dokaz istakao je tu činjenicu, što on, i ako gotovo ništa ne radi, ipak dobiva od države doličnu nagradu za razne titule. Sigurno ima još mnogo ovakvih prosvjetnih radnika, koji na ovaj način podižu nveau naše narodne prosvjete. Neka živi ministarstvo prosvjete, koje nagrađuje ovakve „radnike“, dok ujedno uskraćuje nagradu onima, koji je uistinu zaslužuju!

Političke vijesti.

„Demokrati“ protiv političke slobode činovnika. Beogradska „Demokratija“ donosi uvodnik o činovničkom zakonu. Stoji na stanovištu, da se činovnici ne smiju baviti politikom, te veli, da činovnici imaju izabrati jedno ili drugo. „Zakon mora uskratiti činovniku pravo kandidovanja, držanje političkih zborova, učestvovanje u partijskim odborima i druge aktivne partijske manifestacije sem prava biranja.“ Ovakvo reacionarno shvaćanje političke slobode mogu da zagovaraju samo policajdemokratska glasila. Uostalom uđe li ta ustanova u zakon, ona će uglavnom najviše pogoditi policajdemokrate. Njihova naime stranka ima nešto pristaša jedino među činovnicima, poglavito među onim nekvalifikovanim, koji su ta mjesta dobili jedino moćnom policijskom protekcijom.

„Tvrtka je sokolstvu naklonjena.“ Po nekim ljubljanskim dućanima dalo je sokolsko vodstvo postaviti tablice s gornjim natpisima. Takvi natpisi nijesu na čast sokolstvu. To je neki pritisak na trgovce, a ujedno i bojkot prema onim trgovcima, koji nijesu pristaše sokolstva. Političkih i kulturnih sporova može da bude među nama, ali ovakvim se metodom sokoli ne bi smjeli služiti, jer će svi ljubljanski trgovci bez razlike inšljenja pokazati svoju susretljivost svim gostima.

Naši dopisi.

Stankovci, 8. kolovoza 1922. Loš saobraćaj. - Popravak puta. - Bez telegrafskog spoja. Već u više navrata istakli smo, kako je od prijeko potrebe za Ravne Kotare, da se uvede automobilski promet Benkovac - Stankovci - Šibenik. Kako nas uvjeravaju, to je već odobreno ali auto ne ide radi toga, što cesta nije prikladna za promet. Zato i ova pruga ide preko Lišana. Tako od Benkovca do Mostina opće dvije pruge: Benkovac - Šibenik i Obrovac - Knin.

Od mnogo veće važnosti je put kroz Stankovce, jer bi se tim putem

MODELI - CIPELA

potpuna serija na ljepenki po najmodernijim oblicima kalupa, ili po američkim kalupnim kopijama sečeno, razasijem tvornicama cipela i cipelarima. Svestranski krasni oblici. Ogromni izbor novosti za svaku sezonu.

Gornje dele cipela

izrađujem iz doposlanog materijala najzvršnje, brzo i jeftino. U svako doba najnoviji elegantni oblici kroja. Osobito sposoban u montaži gornjih delova za tvornice cipela.

Nakup, popravila i prodaja

cipelarskih šivaćih strojeva. Tražite ponude od

Ralph F. Richter, Subotica VI.

Davam poduka

o svima strukama modernog mehaničkog izrađivanja cipela i gornjih dijelova. Tražite prošpektele!

služilo više sela, koja su sada potpuno odsječena od svijeta. Složnim radom svih interesiranih sela mogao bi se popraviti put, da tako i mi dobijemo ono, što odavna tražimo, a to je automobilski spoj Benkovac - Stankovci - Šibenik. I građevni odsjek Pokrajinske Uprave morao bi nas pomoći pri popravku ove ceste.

Vrlo nas čudi postupak poštanske direkcije u Splitu, koja se ne briga oko toga, da nam se popravi telegrafska pruga Benkovac - Stankovci, koja je pokvarena i oštećena još od prošle zime.

Domaće vijesti.

† O. A. M. Miškov. U subotu preminuo je u Korčuli zaslužni dominikanac o. Anđeo Marija Miškov. O. Miškov je vrlo poznata ličnost. Kao vrstan propovjednik bio je pozivan na razne strane u pučke vjerske misije. On je u tim misijama obišao gotovo sve naše krajeve. Kao provincial Dominikanaca kroz dugi niz godina digao je svoj red na veliku visinu. Razne institucije kao ona u Korčuli za odgoj mladeži gotovo su njegovo djelo. Imao je veza sa znamenitim ličnostima ne samo u našoj državi, nego i izvan nje. Bio je veliki prijatelj Strossmayera! Pokoj vječni ovom vrli i zaslužnom redovniku!

Novi članovi uprave Zadrugnog Saveza. Na sjednici glavne godišnje skupštine 3. o. m. bila je izabrana petorica novih članova u Upravni, a petorica u Nadz. odbor. Sporazumno u Upravno Vijeće bili su izabrani: Dr. Josip Bernaldi, Don Stjepan Bojanić, Vladimir Kulić, Frane Slade i inž. Visković. U Nadz. Odbor: Ante Skurla, Gašpić Frane, Prof. Katunarić Marin, Stjepan Vuković i dr. Ivo Uglešić.

Na uvaženje svim roditeljima u Jugoslaviji. Savez Grafičkih Radnika Jugoslavije i Savez Udruženja Grafičkih Poduzeća u Jugoslaviji upozoruju sve roditelje u Jugoslaviji, koji bi željeli svoju djecu dati u grafički zanat na nauk, da se ne će priznati izučenicima kvalifikovanim grafičkim radnicima nitko, koji će biti izučen u jednom poduzeću, koje ne stoji u tarifnoj zajednici obaju saveza. Prema tarifi za rad u grafičkim poduzećima može u Jugoslaviji da dobije posla i radi samo član Saveza Grafičkih Radnika isto tako kao što nijedan u Savezu Grafičkih Radnika organizirani član ne može da radi u nijednoj u S. U. G. P. neorganiziranoj radnji. Pošto pak Savez Grafičkih Radnika ne će više da primi za svoga člana nikoga, koji bi se izučio u jednoj netaarifiranoj radnji, ovakvi mladići, kad se izuče, ne mogu više dobiti posla, dok su živi, pa moraju ili gladovati ili ponožno učiti drugi koji zanat. Stoga je u interesu svakoga roditelja, koji voli svoje dijete, da se prethodno bilo kod radničke bilo kod poslodavačke organizacije propita za uslove, pod kojima i gdje može njegovo dijete da izuču grafički zanat bilo koje struke. Ne učini li to, on svoje dijete prosto upropaštava, jer se ne će dozvoliti nikakva iznimka i ne će se imati nikakva obzira više ni prema kome.

Jednako se upozoruju roditelji, koji već imaju svoje dijete na grafičkom (štamparskom, knjigovezačkom ili litografskom) zanatu, da se odmah propitaju kod jednoga ili drugoga Saveza, da li je ona radnja, u koju su dali svoje dijete na nauk, tarifirana ili ne. Ako im se javi, da je dotična radnja netaarifirana, neka svoje dijete iz dotične radnje odmah izvade, jer će u protivnom biti sami krivi, ako im dijete po svršenom naukovanju bude ostalo doživotni prosjak.

Gradske vijesti.

Lična vijest. Od ponedjeljka boravi u našem gradu narodni poslanik i predsjednik HPS. za Dalmaciju dr. Ante Dulibić. Došao je, da u krugu svoje obitelji, znanaca i prijatelja sprovede skupštinske praznike. Dobro nam došao!

Blagdan Velike Gospe. Po starom običaju i ove će godine pohriiti brojan svijet iz grada i okolice, da pohodi obiljubljeno *Gospino svetišće u Vrpolju*. Kako s mjerodavne strane doznajemo, vlakovi će tog dana izvanredno voziti više puta. Red vožnje javit će se naknadno.

Blagdan sokolskog barjaka. Prošle nedjelje 6. ov. mj. blagoslovilo je mjesno sokolsko društvo svoj novi barjak.

† Antun Montana. 5. ov. mj. nakon duge i teške bolesti usnuo je u Gospodinu u Drnišu ovaj vrijedni i čestiti činovnik, umir. poredni upravnik, otac mjesnog kot. liječnika dra Dragomira i ljekarnika g. Ljubomira. Bio je uvijek dobar rodoljub. Vječni mu pokoj, a sinovima i svoj rodbini izrazujemo svoje saučesće.

Filharmoničko društvo u Šibeniku smatra svojom dužnosti, da ovim sredstvom iskaže najtopliju blagodarnost gosp. braći Grubišić, što su prigodom log društvenog koncerta stavili na besplatno raspoloženje društvu „Arenu“ u Hotelu „Kosovo“. - Uprava.

† Ciprijana Maglica, žena Jere. Poslije kratke, ali teške bolesti, pokrijepljena svetotajstvima umirućih, prošle subote zamijenila je ovaj život boljim u vječnosti ova dobra starica. Pokoj joj vječni, a uciviljenoj obitelji naše saučesće!

Dužna harnost. Prijmamo i od svoje strane najtoplije preporučamo: Ako duševne i fizične patnje iz ratnog vremena nijesu još zaboravljene, Vi ćete se jamačno sjećati onih časova, kad su strepnja za život, želja za kućom i porodicom i bojazan od fronta bile i za Vas skopčane sa jedinom jedinom nadom: nadom u pomoć dra. Dušana Karovića, a sjećate se i toga, da Vas ta nada nije iznevjerila i da Vas je pomoć Dra.

Karovića sačuvala od smrti i povratila zdrava i vesela Vašem ognjištu. No plemeniti dr. Karović, pogoden zlim udedom, nije dočekao svoje kuće i milovanja svoje djece. Njega je pokosila smrt baš u času, kad smo mi svi drugi stali da se veselimo onom životu, koji nam je on poštedio. Udovica i dvoje siročadi dra. Karovića danas gladuju, a on, možda, iz mračnog groba gleda danas u nas, kao što smo mi onda gledali u njega, očekujući da njegovoj djeci spasemo život — kao što ga je on nama spasio. Došao je čas, da se odužimo. Spasavajmo gladnu siročad dra. Karovića, kome imamo da blagodarimo, što danas naša djeca nijesu gladna siročad, a ako je blagodarnost Božji dar, kao što je bila Božji dar dobrota dra. Karovića, on će svojim ugašenim očima vidjeti naše djelo i sjen će njegova zatrepati od radosti, što u našem narodu ima još ljudi, koji se pijetelom sjećaju bijedne djece svojih dobrotvora. Molimo Vas, Gospodine, da se u Vašoj sredini postavite na čelo akciji sakupljanja priloga za udovicu i siročad dra. Dušana Karovića, naročito među našim drugovima iz vojske, pa da sakupljenu svotu pošaljete na jednog od potpisanih. — Split, augusta 1922. Dr. Vladimir Jakša. — Šibenik, augusta 1922. Krste Margetić. — Obrovac, augusta 1922. Boško Desnica.

Nesnosna vrućina. Od nekoliko dana vlada u našem gradu upravo nesnosna vrućina, kakve davno ne pamtimo. Toplomer u hladu pokazuje do 40° C, a na suncu i preko 50° C.

U fond Filharmoničkog društva dopriniješe gg: Grgo Koštan da počasti uspomenu Boška Škarice din. 10. Frane Karadjole da počasti uspomenu Antuna Montane u Drnišu din. 10 i din. 10 da počasti uspomenu Krste Marčića u Zadru. Darovateljima Uprava najljepše zahvaljuje.

Jesam li podmirio pretplatu?

Najsvetija je dužnost svakog katoličkog čovjeka širiti kat. štampu.

Parobrodovi Amerikanske Vlade

U posjedu vlade Ujedinjenih Država nalazeći se jedini parobrodi za službu između Europe i Amerike slijedeći su brodovi United States Lines, koji opće od Bremena do New Yorka:

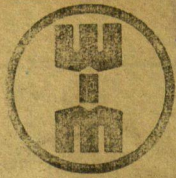
George Washington	President Arthur
America	President Adams
President Pierce	President Van Buren
President Taft	President Monroe
President Woodrow Wilson	President Garfield
President Roosevelt	President Polk

Ovi lijepi, sigurni i mirno ploveći brodovi pružaju u svim razredima najviši komfort kao i dobro zračive sobe te nenadmašivu bogatu kuhinju.

UNITED STATES LINES

BE-LIN, W 8 unt. d. Linden 1	ZAGREB Viator konačište — Mihanovićaeva ulica
---------------------------------	---

te svi znatni putni uredi
Generalno zastupstvo:
Norddeutscher Lloyd, Bremen.

BEČKI MEDJUNARODNI VELESAJAM

(Wiener internationale Messe) 10.-18. septembra 1922.

Povoljna kupovna prilika za trgovce Jugoslavije.

Zadnje novosti tehničke, odjevne, luxusne, galanterijske, igračke i papirne industrije. - Velevažar poslovnih potreština. - - - Gradjevni velesajam sa najmodernijim projektima za industrijske i stambene gradnje.

Sva razjašnjenja daje

Wiener Messe A. G., Wien III., Messepalast
kao i počasno zastupstvo u:

Gravosa-Dubrovniku: Agentura Tršćanskog Lloydja
Splitu: g. Josip Karaman.

DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala - Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okul. liječničkom propisu
Primaju se popravlci.

Novost za svaku katoličku kuću
po svim hrvatskim krajevima jest

„KRUH NEBESKI“,

najnoviji i jedini molitvenik odobren od svih hrvatskih biskupa, glavni dio uredio dr. Ivan Šarić, nadbiskup vrhbosanski.

Izdalo ga Društvo sv. Jeronima u Zagrebu. Stoji 30 K, za članove 24 K. Radi kamata za uloženu glavnicu i radi općeg poskupljenja bit će od Nove godine povišena cijena na 40 K, za članove 30 K.

Dobiva se kod Društva sv. Jeronima, a uz nečlansku cijenu i u svim boljim knjižarama.

CUNARD LINE

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
JUGOSLAVENSKA BANKA D. D.
ZAGREB

Otprema putnika iz
Cherbourga ili Hamburga
najbržim ladjama na svijetu za
5 1/2 dana.

Za sve daljne upute izvolite se obratiti
na našu agenciju u Šibeniku:
Zastupnik g. Josip Jadronja ili
Cunard Line, Zagreb, Cesta B. 33.

Naslov za brzojave: Cunard Zagreb.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK (HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno ureden i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisače strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

PAPIRNICA

GRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potreština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mirisnih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu.

Cijene umjerene!

Prodava se

u Šibeniku na lijepom otvorenom položaju, u gradu, podobno

gradjevno tlo

3500 m² za bilo koje poduzeće i radnju, sa

tri zgrade te kompletnim namještajem moderne radione svijeta.

Reflektanti radi potanjih informacija neka se obrate Upravi lista.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

„Miris“ tvornica sapuna i sveća d. d. na Sušaku

proizvadjala razne vrste
prvorazrednog peračeg
sapuna te mirisavog i
brijačeg uz najpovoljnije
cijene.

Glavni zastupnik za sjevernu Dalmaciju

Edmund Weissenberger

ŠIBENIK.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita kuća:
Glavna ulica br. 108

Podružnica Šibenik.

Brzajavni naslov: Gospobanka
Telefon br. 16. Noćni 67.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Karlovcu te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama preko K. 60,000.000.

Podijeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške, na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.